

Lillsjöskolans plan mot diskriminering och kränkande behandling

Verksamhetsformer som omfattas av planen: Grundskola 1-3 Förskoleklass, skolbarnomsorg

2017

Grunduppgifter

Verksamhetsformer som omfattas av planen

Grundskola 1-3 Förskoleklass, skolbarnomsorg

Ansvariga för planen

Biträdande rektor och Trygghetsrådet

Metin Bilgic, Marie Hasseltun, Jessika Vesterlund, Frida Larsson och Anna Carlsson

Vår vision

Lillsjöskolan ska vara en tydlig, trygg och trivsamt skola där kreativt lärande, lek och arbetslust står i fokus. Till oss är alla välkomna.

Vår värdegrund

Eleverna ska känna sig trygga och ges möjlighet att utvecklas till empatiska, demokratiska och solidariska medborgare. Vårdnadshavarna ska känna trygghet, bli vänligt bemötta, känna tilltro och tillit till att vi med professionalitet samarbetar för elevernas bästa. Kollegorna ska mötas av en god atmosfär med kreativitet, samarbete och utveckling.

Planen gäller från

2017-03-30

Planen gäller till

2018-02-28

Läsår

Vt 2018 och ht 2017

Elevernas delaktighet

Intervjuer/samtal, Trivselenkät, Våga visa enkät, Klassråd, Arbetslagsråd och Skolråd

Vårdnadshavarnas delaktighet

Föräldraråd och Våga visa enkäten genom kommunen

Personalens delaktighet

Apt, Lärträffar/BOMS och Studiedagar

Förankring av planen

Goda vanors vecka, Klassråd, Arbetslagsråd, Skolråd, Föräldraråd, Föräldramöte, Hemsidan, Apt, Lärträffar/BOMS, Vklass och studiedagar.

Utvärdering

Beskriv hur fjolårets plan har utvärderats

Trygghetsrådet utvärderade fjolårets plan tillsammans med biträdande rektor och beslöt att planens form skulle bibehållas. På apt har vi utvärderat våra främjande insatser tillsammans med personalgruppen i smågrupper. Våga visa enkäten och trivselenkäten har används som underlag.

Delaktiga i utvärderingen av fjolårets plan

Trygghetsrådet, personal på skolan, eleverna, vårdnadshavare och skolledning.

Resultat av utvärderingen av fjolårets plan

Vi tycker formatet är bra och kommer behålla det till årets plan. Vi tycker även innehållet varit bra men konstaterar att vi delvis ej hållit oss till planen. Vi konstaterar att vi i främjande insatser behöver en bättre utvärdering, för kunna se om vi gjort det vi ska. Arbetslagen får en gemensam utvärdering att svara på utifrån planen. Vi behöver också påminna vår personal bättre om planen hela tiden, den behöver fortfarande förankras mer i verkligheten. Det blir THR som skall påminna och aktualisera. På APT ska vi jobba med utvalda delar från planen, vi ska också sätta upp delar av planen på väggar man ser.

I årets Trivselenkät fick vi med det vi utifrån föregående utvärdering saknat. Det var frågorna "Har du någon vuxen du kan prata med om du vill?" Och "Finns det något annat du tycker att vi behöver veta?"

Utifrån vår Trivselenkät som eleverna fyller i så kan vi åter igen se en liten förbättring i språkbruket. Men några fler känner att de blir retade jämfört med förra året och att de inte har någon vuxen att prata med. Däremot så trivs eleverna bättre med sina kompisar än förra året.

Utvärdering av främjande aktiviteter med personalen på en APT 14 mars 2017 kom fram att fadderverksamheten är positiv och skapar större trygghet. De ses 2-4 gånger/månad.

Trivselprogrammet fungerar alldeles utmärkt. Ledarna i årskurs tre gör det mycket bra. Personalen upplever att det ger en ökad aktivitet, reducering av konflikter, arbete med vänskapsrelationer, fokus på värderingar som vänlighet, respekt och inkludering, struktur och trygghet på rasterna. Däremot var några fundersamma på om punkten tas upp på klassråden och hur det tas vidare till Trivselrådet.

Normkritiskpedagogik-workshopen upplevdes givande. Frågor som "Hur kan vi jobba vidare med det kom upp?" liksom "Hur delger vi ny personal?" Vi väljer att vila den här främjande aktiviteten detta läsår.

Synliga vuxna aktivitetens insats beskrivs bara att västarna ska synas och användas. Personalen upplever att de används. Frågor som inköp av utekläder, västar med logga, personliga västar, reklamvästar och möjlighet att köpa in nya kom upp. Röris är saknad av personalen, dock bör den lyftas ut från området "synliga vuxna". Trygghetsrådet upplever att vi kan utöka insatsen för att enbart västar inte skapar en trygghet. Vi behöver se över rast schemat så att det är tillräckligt mycket personal ute.

För att få eleverna ytterligare delaktiga i planen diskuterade Trygghetsrådet möjligheten att ha en elevjord bild på framsidan av planen.

Årets plan ska utvärderas senast

2018-02-28

Beskriv hur årets plan ska utvärderas

I oktober gör vi en ny trivselenkät.

På ett föräldraråd i november ges möjlighet att utvärdera planen.

I november sammanställer vi trivselenkäten. På ett APT i november gör vi en utvärdering av de insatsområden som vi arbetat med under året och identifierar nya åtgärdsområden utifrån trivselenkäten. På ett APT i december brainstormar vi om hur vi ska jobba med de förebyggande åtgärderna. Vi gör en sammanställning av anmälda kränkningar som kommit in under året.

I januari reviderar vi planen.

Ansvarig för att årets plan utvärderas

Trygghetsrådet

Främjande insatser

Namn: Fadderverksamhet

Områden som berörs av insatsen

Kränkande behandling, Kön, Könsidentitet eller könsuttryck, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning, Funktionsnedsättning, Sexuell läggning och Ålder

Mål och uppföljning

Skapa en större trygghet och gemenskap över åldersgränserna och över arbetslag. Deras nätverk blir större.

Insats

Förskoleklassbarnen har faddrar i årskurs 2 och årskurs 1 har faddrar i årskurs 3. De träffas regelbundet, 2-4 gånger/månad. Temadagar i fadderfamiljer som Kompisdagen i augusti och Olympiaden i maj. Fadderfamiljer är fadder och fadderbarn tillsammans med andra fadderpar på skolan.

Ansvarig och datum

Klasslärare/Trygghetsrådet. Arbetet pågår under hela läsåret

Namn: Röris

Områden som berörs av insatsen

Kränkande behandling, Kön, Könsidentitet eller könsuttryck, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning, Funktionsnedsättning, Sexuell läggning och Ålder

Mål och uppföljning

Rörelseaktivitet som ger bättre inlärning, koncentration och studiero.

Insats

Workshop för all personal där vi går igenom rörelserna i början läsåret. 1 gång/vecka mellan påsk- och höstlov gemensamt ute hela skolan. Som pausgymna i klassrummet.

Ansvarig och datum

Jenny Bonér och "Röris tanterna". Arbetet pågår under hela läsåret

Namn: Trivselprogrammet**Områden som berörs av insatsen**

Kränkande behandling, Kön, Könsidentitet eller könsuttryck, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning, Funktionsnedsättning, Sexuell läggning och Ålder

Mål och uppföljning

Ökad aktivitet, reducering av konflikter, arbete med vänskapsrelationer, fokus på värderingar som vänlighet, respekt och inkludering.

Struktur och trygghet på rasterna.

Fast punkt på klassrådet som går vidare till Trivselrådet.

Insats

Följa Trivselprogrammet. Möten på skolan varje vecka med Trivselledarna. Rastaktivitet 2 gånger/vecka.

Ansvarig och datum

Trivselrådet. Arbetet pågår under hela läsåret

Namn: Tillgänglig personal**Områden som berörs av insatsen**

Kränkande behandling, Kön, Könsidentitet eller könsuttryck, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning, Funktionsnedsättning, Sexuell läggning och Ålder

Mål och uppföljning

Att alla elever ska känna sig trygga att kunna vända sig till närmsta vuxen. Vuxna ska finnas synliga och närvarande.

Insats

All personal som vistas ute med eleverna har reflexvästar. All personal möter elever aktivt. All personal uppmärksammar alla barn på skolan. Vi säger Hej! till de barn och vuxna vi möter.

Vid läsårsstart på Goda vanors vecka en aktivitet "Personaluppdraget" där eleverna på ett lustfyllt sätt får möta alla vuxna. Vid skolstart presenterar sig personalen på ett minnesvärt sätt. På temadagar och friluftsdagar möts alla elever och personal. Rastvaktsschemat ska ordnas så att tillräckligt med personal finns ute så att eleverna upplever vuxnas närvaro.

Ansvarig och datum

All personal. Arbetet pågår under hela läsåret

Namn: Goda vanors vecka

Områden som berörs av insatsen

Kränkande behandling, Kön, Könsidentitet eller könsuttryck, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning, Funktionsnedsättning, Sexuell läggning och Ålder

Mål och uppföljning

Att alla elever ska känna sig trygga, lära känna sin klass och känna att man blir en del i gruppen. Utvidga sitt nätverk genom att lära känna sin fadder och skolans personal. Kännedom och kunskap om skolans område, regler och kultur.

Insats

Trygghetsrådet gör en bank med övningar som presenteras för personalen i augusti. Vissa av övningarna är det fokus på relationsskapande som finns med i området "Relationsskapande" längre fram i planen. Första veckan när skolan startar är det Goda vanors vecka. I klasserna och på fritids görs olika övningar med gruppen och även i stora gruppen, arbetslaget. Veckan avslutas med Kompisdagen där gruppen gör olika uppdrag. Gruppen består av fadderpar från olika delar av skolan.

Ansvarig och datum

All personal. Arbetet pågår under hela läsåret

Kartläggning

Kartläggningsmetoder

Trivselenkät. Enkätundersökningen Våga visa för vårdnadshavare i förskoleklass, elever och vårdnadshavare i årskurs 3 besvarades i mars 2017. Analys av 2016 års anmälda kränkningar.

Områden som berörs i kartläggningen

Kränkande behandling, Kön, Könsidentitet eller könsuttryck, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning, Funktionsnedsättning, Sexuell läggning och Ålder

Hur eleverna har involverats i kartläggningen

Alla elever har besvarat Trivselenkäten. Årskurs 3 har besvarat kommunens enkät från Våga visa. Vi har haft klassråd och arbetslagsråd samt skolråd med rektor.

Hur personalen har involverats i kartläggningen

APT - Gruppdiskussioner.

Resultat och analys

Trivselenkäten för eleverna november 2016 visar att:

Eleverna upplever att de trivs i det stora hela på skolan både med kompisar i klassen och övriga skolkamrater, de är dock lite mindre positiva än förra året. Däremot ser vi att man trivs bättre med både klasskamraterna och övriga skolkamraterna än föregående år.

På rasterna känner sig eleverna glada och ett fåtal är missnöjda som föregående år men fler är gladare än bara glad i år.

Fler elever upplever att de själva blir retade än föregående år.

De flesta eleverna upplever att de har någon vuxen att prata med men i årets enkät har fler elever än förra året uttryckt att de inte har någon vuxen att prata med.

Fotbollsplanen var ett ställe där flera inte gärna är på rasten, detta har i år minskat. Dock kom kommentarer som: *"Det brukar var bråk på fotbollsplanen. Och När hon är vid fotbollsplanen säger kompisarna att hon inte är så bra."*

Övriga synpunkter om fotbollsplanen var: *"Ja att det behöver vara en vuxen vid fotbollsplanen och Att vi hjälper varan på fotbollsplan"*

Fler kommentarer som de tyckte att vi behövde veta var:

"Jag tycker mina kompisar är taskiga ibland."

"jag tycker det är mycket ljud i matsalen på lunchen."

"Jag ser visa sån slås."

"Att fok retar varandra."

"Vissa är ganska elaka och blir arga och säger fula saker, det gillar jag inte."

"Någon retar mig på framsidan."

"Ja ibland så får jag höra äckliga ord på rasterna"

"Ja. Ibland får jag höra att andra kan bli retade. Och andra brukar säga fula ord."

"Att det är vissa personer som inte låter man vara med"

"Vissa personer låter inte vissa vara med."

"INGA FRÖKNAR LYSNAR.....!!!!!!!"

"Att alla ska vara med"

"Jag tycker att du ska veta att jag inte sener mig så tryg i bland det är mest kilar som retas ☹☹☹"

"Det är mycket bråk."

"Det är tråkigt att vi bråkar ibland blir det stora pråmlen när vi bråkar sona småbråkmen det är enda bra ändå i skolan och kompisarna är snälla."

Våga visa enkäten mars 2017 visar att:

"Trygg i verksamheten" Eleverna känner sig tryggare (70 % jmf med 2016 60 %)

"Personalen motverkar aktivt att någon behandlas illa" (83 % jmf med 2016 65 %)

"Eleverna i min skola bryr sig om varandra" (Elever åk 3, 50 % svarar stämmer ganska bra, 39 % svarar stämmer mycket bra)

Analys av elevenkäter

Vår Trivselenkät visar på det stora hela att eleverna trivs mycket bra på vår skola. Språkbruket upplevs bättre än förra året men vi väljer att jobba vidare med att förbättra det ytterligare. Vi väljer också att arbeta vidare med att motverka trakasserier för att fler elever upplever att de blir retade. I år är det fler elever som upplever att de inte har någon vuxen att prata med, vilket är viktigt för att känna sig trygg. Därför blir våra tre förebyggande områden Knyta an till barnen, Motverka trakasserier och Språkbruket.

Markör visar ett mycket positivt resultat från både vårdnadshavare och elever i årskurs 3. För att kunna följa upp vår Trivselenkät från hösten till Våga visa som görs på våren behöver vi se över våra frågor och kanske använda oss av några som Våga visa har för att kunna följa frågor. Att ta hänsyn till är att det bara är årskurs 3 elever som gör Våga visa enkäten medan Trivselenkäten görs av alla elever på skolan.

Anmälda ärenden

Under 2016 anmäldes 40 stycken ärenden. Det är en markant ökning jämfört med 2015 år då det bara anmäldes 4 stycken. Detta beror på att vi fått in en rutin med att anmäla.

Förebyggande åtgärder

Namn

Språkbruket

Områden som berörs av åtgärden

Kränkande behandling, Kön, Könsidentitet eller könsuttryck, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning, Funktionsnedsättning, Sexuell läggning och Ålder

Mål och uppföljning

Att alla använder ett vårdat språk.

Åtgärd

Skapa ett gemensamt förhållningssätt i personalgruppen genom kursen "Normkritisk pedagogik" så att vi alla kan vara goda förebilder utifrån ett gemensamt synsätt.

Alltid markera/säga till/reagera när barn eller vuxna använder ovårdat språk.

Workshop för personal att sedan göra med elever: Förklara olika begrepp och ge positiva alternativ. Jobba förebyggande med "Vad händer när du säger så?"

Motivera åtgärd

Trivselenkäten visar att en del eleverna upplever att det finns ett ovårdat språk på skolan.

Efter en diskussion i personalgruppen framkom det att vi inte har samma förhållningssätt till barnen.

Ansvarig

All personal

Datum när det ska vara klart

Arbetet pågår under hela läsåret

Namn

Knyta an/ relationsskapande

Områden som berörs av åtgärden

Kränkande behandling, Kön, Könsidentitet eller könsuttryck, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning, Funktionsnedsättning, Sexuell läggning och Ålder

Mål och uppföljning

Alla barn på skolan ska känna sig trygga och ska känna att det finns någon de kan prata med.

Åtgärd

Personalen på skolan lär känna sina elever, skapar relationer som bygger på tillit. Personalen behöver vara ärlig, tydlig och varm genom att möta alla med respekt.

Motivera åtgärd

I Trivselenkäten framkom att vissa elever känner att de inte har någon vuxen att prata med om de behöver.

Ansvarig

All personal

Datum när det ska vara klart

Arbetet pågår under hela läsåret

Namn

Motverka trakasserier

Områden som berörs av åtgärden

Kränkande behandling, Kön, Könsidentitet eller könsuttryck, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning, Funktionsnedsättning, Sexuell läggning och Ålder

Mål och uppföljning

Ingen ska känna sig retad/trakasserad.

Åtgärd

Alltid markera/säga till/reagera när barn eller vuxna retas.

Under läsåret kontinuerligt göra lekar, grupp- och värdegrundsövningar samt prata med eleverna om det vi gör och varför vi gör det. THR gör vissa av övningar med personalgruppen.

Motivera åtgärd

I Trivselenkäten och i samtal med elever framkom det att ibland retas elever med varandra på skolan.

Ansvarig

All personal

Datum när det ska vara klart

Arbetet pågår under hela läsåret

Rutiner för akuta situationer

Policy

Det ska råda nolltolerans mot trakasserier och kränkande behandling i vår skola.

Rutiner för att tidigt upptäcka trakasserier och kränkande behandling

Rastvaktsschema för god uppsikt över alla platser där eleverna befinner sig på lektionsfri tid.

Fadderverksamhet - Lära känna varandra och bli trygga.

Föräldrars och elevers berättelser tas på allvar.

Vi ingriper och frågar när barns lek verkar gå över styr.

Personal som elever och föräldrar kan vända sig till

Eleverna kan vända sig till all personal på skolan.

Vårdnadshavarna vänder sig till klasslärare/fritidslärare i första hand, man kan också vända sig till rektor.

Rutiner för att utreda och åtgärda när elev kränks av andra elever

Direkt mail till rektor Monika Wahlstedt som följer kommunens arbetsgång runt kränkningar och som slussar det vidare till rätt instans, utreder, åtgärdar och återkopplar.

Rektor beslutar vem som ska genomföra samtal med eleverna.

Klassläraren informerar vårdnadshavare om händelse och att utredning påbörjas.

Rutiner för att utreda och åtgärda när elev kränks av personal

Anmäl direkt till rektor som kontaktar huvudman och personalavdelning för utredning och åtgärder.

Rutiner för uppföljning

Vi pratar med ett barn i taget i det akuta läget därefter sker uppföljande samtal med alla involverade vid minst två tillfällen. Efter andra tillfället återkopplar man till rektor.

Rutiner för dokumentation

Vi använder samma samtals dokument oavsett om det är klasslärare, Trygghetsråd eller rektor som intervjuar.

Ansvarsförhållande

Kränkningssärendet rektors ansvar och utredning till den rektor delegerar. Trygghetsrådet träder in i utredande fas då utredningen omfattar många elever eller är av komplex fas.

Begrepp

Diskriminering

Diskriminering är när skolan på osakliga grunder behandlar en elev sämre än andra elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, eller ålder.

Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att en elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till ett visst gymnasieprogram med motiveringen att det redan går så många flickor på just detta program.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar en elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna.

Om exempelvis alla elever serveras samma mat, kan skolan indirekt diskriminera de elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Trakasserier och kränkande behandling

Trakasserier definieras i diskrimineringslagen som ett uppträdande som kränker en elevs värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna (jämför kränkande behandling nedan).

Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel "kvinnliga", "homosexuella" eller "bosniska" egenskaper. Det kan också handla om att någon blir kallad "blatte", "mongo", "fjolla", "hora", eller liknande. Det gemensamma för trakasserier är att de gör att en elev eller student känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad.

Kränkande behandling

Kränkande behandling definieras i skollagen som ett uppträdande som kränker en elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund.

Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker en elevs värdighet. Några exempel är behandling som kan vara slag, öknamn, utfrysning och kränkande bilder eller meddelande på sociala medier (till exempel Facebook).

Både skolpersonal och elever kan agera på ett sätt som kan upplevas som trakasserier eller kränkande behandling.

Exempel på händelser som kan vara det som i lagen benämns kränkande behandling

- Carl blir ofta kontaktad på nätet av elever på skolan. Där kallar de honom "pucko" och "tjockis". De har också lagt ut bilder av Carl på sociala medier. Bilderna har tagits i duschen efter gymnastiken.
- Lisa är stökig i klassrummet och vill inte lugna ner sig trots lärarens tillsägelse. Ett gräl som uppstår emellan dem slutar med att läraren ger Lisa en örfil.
- Oliver har slutat fråga om han får vara med och leka på rasterna. Han är hellre ensam än att behöva höra de andra säga att han inte får vara med. Skolans personal tror att Oliver är ensam för att han tycker om det. "Han är en ensamvarg", säger klassläraren. Oliver orkar inte förklara hur det egentligen ligger till.

Sexuella trakasserier

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier.

Det kan handla om beröringar, tafsningar, skämt, förslag, blickar eller bilder som är sexuellt anspelade. Det kan också handla om sexuell jargong. Det är personen som är utsatt som avgör vad som är kränkande.

Repressalier

Personalen får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att eleven eller vårdnadshavaren har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling. Det gäller även när en elev, exempelvis som vittne, medverkar i en utredning som rör diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.

Diskrimineringsgrunder

Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering och trakasserier:

- Maria vill göra sin praktik på en målarfirma, men studie- och yrkesvägledaren avråder henne med argumentet "Det är för hårt arbete för en tjej". [diskriminering]
- Pedro blir retad av kompisarna på fritidshemmet för att han är den ende killen som valt att gå med i dansgruppen. [trakasserier på grund av kön]
- Några elever på skolan sprider ett rykte om Karin, att hon betar sig som en hora och hånglar med vem som helst. [sexuella trakasserier]

Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från "det normala".

Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Jorge blir förlöjligad och hånad av en grupp killar i skolan eftersom han sminkar sig med mascara och läppglans. [trakasserier]
- Kim, som identifierar sig som intergender, söker upp skolkuratorn på sitt gymnasium för att tala om problem i familjen. Skolkuratorn ifrågasätter Kims könsidentitet och istället för att få prata om sina problem hemma, måste Kim förklara och försvara vad intergender betyder och innebär. [diskriminering]
- Alex, som klär sig i kjol och klänning, blir utföst av de andra tjejerna från skolans tjejtoalett eftersom de tycker att Alex är för mycket kille för att få gå in där. [trakasserier]

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. En och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- En skola med många elever med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn vid antagning av nya elever för att inte få en alltför segregerad elevgrupp. [diskriminering]
- Thomas, som är svart, får många kommentarer från de andra eleverna om sitt hår och sin hudfärg. Många vill ta och känna på honom. Klassföreståndaren avfärdar honom med att "Ja, men du vet ju att du är annorlunda. Det är klart att de andra är nyfikna på dig. De menar ju inget illa". [trakasserier]
- Maria är bäst i klassen på svenska. Hon är aktiv på lektionerna och har alla rätt på proven. Läraren vill inte ge Maria MVG, då svenska inte är hennes modersmål. [diskriminering]

Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning. Enligt regeringens proposition (2002/03:65) bör endast sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som till exempel buddism eller ateism omfattas av diskrimineringskyddet. Andra etniska, politiska eller filosofiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Vincent, vars familj är med i Pingstkyrkan, blir ofta retad för det av några klasskamrater. De säger det på skämt, men han tycker inte att det är roligt. [trakasserier]
- Läraren nekar Leila att bära huvudduk på SFI-undervisningen med motiveringen
- "Huvudduk är ett tecken på kvinnoförtryck". Det innebär att Leila utestängs från sin utbildning. [diskriminering]
- Rebecka är judinna. En dag har någon ristat ett hakkors på hennes skåp. [trakasserier]

Funktionsnedsättning

Med funktionsnedsättning menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

- På skolavslutningen ropade skolans rektor upp alla elever individuellt och tackade av var och en förutom särskoleklassen, som hon ropade upp som grupp. [diskriminering]
- Elenas pappa har en CP-skada. Hon blir arg och ledsen när andra elever i skolan ropar "Din pappa är jävla CP." [trakasserier]
- Patrik, som har ADHD, blir utkörd från klassrummet för att han inte kan sitta still. Han lämnar hela tiden sin plats. En dag klarar lärarvikarien inte av situationen utan skickar hem Patrik med orden "ADHD-barn borde inte få gå på högstadiet!" [diskriminering och trakasserier]

Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning:

- Några elever i skolan brukar vara elaka mot Johanna på många olika sätt. Oftast kallar de henne "äckliga lebb". [trakasserier]
- Det har gått bra i skolan för James tills hans två pappor kom på besök. Efter det har han svårt att få vara med i grupparbeten och ibland får han jobba ensam.
- James vill inte vända sig till sin lärare eftersom läraren ser att de andra fryser ut honom, men inte gör något. [trakasserier]
- På skolan ordnas en avslutningsbal. Elin och Anna, som är ett par, får inte dansa den första uppvisningsdansen tillsammans. [diskriminering]

Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd.

Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av ålder. Skyddet gäller alltså även i skolan.

Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Exempel på händelser som kan vara trakasserier:

- Malte är ett år yngre än sina klasskamrater och blir ofta retad på grund av detta. [trakasserier]
- Agnes pappa är mycket äldre än de andra papporna i hennes klass. Hon blir sårad när de andra klasskamraterna skämtar om det. Hon har sagt ifrån att hon blir ledsen, men de fortsätter i alla fall. [trakasserier]